

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
«30» травня 2023**

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
«Комплексний іспит за фахом підготовки»

Освітній ступінь:	магістр
Основа вступу:	світній ступінь бакалавр або магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст)
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Термін навчання:	1 рік 4 місяці

Бердянськ – 2023

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....
2. Зміст програми.....
3. Питання.....
4. Критерії оцінювання
5. Список рекомендованої літератури.....

1. Пояснювальна записка

Мета вступного фахового випробування для вступу на здобуття освітнього ступеня магістр: з'ясувати підготовленість вступника до здобуття вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок для формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу спеціальності.

Форма фахового вступного іспиту – Усний іспит.

Усний іспит – це теоретичні завдання, виконання яких дає можливість виявити підготовленість вступника до здобуття вищої освіти.

Загальна кількість завдань – 2.

Формат проведення фахового вступного іспиту.

Фаховий вступний іспит проводиться дистанційно з використанням платформи (програмне забезпечення) для проведення відеоконференцій Zoom.

У встановлений розкладом час початку фахового вступного іспиту члени фахової атестаційної комісії розпочинають відеоконференцію, долучають до неї вступників, здійснюють автентифікацію вступників та інформують їх про правила проведення вступного іспиту та часові обмеження.

Автентифікації вступника передбачає:

– встановлення аудіо та візуального контакту зі вступником на платформі відеоконференцій;

– показ документа, що посвідчує особу (паспорт громадянина України у формі книжечки або картки, паспорт громадянина України для виїзду за кордон у тому числі Е-паспорт, Е-паспорт для виїзду за кордон, Е-документ).

На початку фахового вступного іспиту члени фахової атестаційної комісії рандомно задають 2 питання з переліку, поданому у програмі.

Вступник готує відповіді на питання і в режимі відеоконференції відповідає на них та на додаткові запитання членів фахової атестаційної комісії.

Члени фахової атестаційної комісії оцінюють відповіді вступників вищої освіти.

Результати фахового вступного іспиту оголошуються не пізніше наступного дня після його проведення шляхом розміщення відповідних відомостей на офіційному вебсайті Бердянського державного педагогічного університету bdpu.org.ua у вкладці ВСТУПНИКУ.

У разі повітряної тривоги під час складання фахового вступного іспиту, іспит призупиняється, учасники можуть пройти до укриття. Після відбою повітряної тривоги, учасники можуть продовжити складання фахового вступного іспиту.

2. Зміст програми

Розділ 2.1. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

1. Сутність, значення і роль бюджету держави.

Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету в перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету та способи їх вирішення. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу ВВП.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Склад і структура бюджету, фактори, що впливають на них. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної, міжнародної політики держави. Стан бюджету як фінансового плану: рівновага доходів і видатків; перевищення доходів над видатками; бюджетний дефіцит. Фактори, що визначають стан бюджету. Роль і місце бюджету у фінансовому механізмі. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку. Бюджет у системі фінансового регулювання, його визначальна роль у сукупності економічних методів управління економікою.

2. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України.

Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою: виокремлення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру і форми взаємовідносин між бюджетами.

Бюджетне право і його роль у побудові бюджетної системи та організації бюджетного процесу. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет України, його призначення.

Роль Державного бюджету в регіональному, галузевому і соціальному перерозподілі. Місцеві бюджети, їх види. Роль місцевих бюджетів у регіональному розвитку.

3. Система доходів бюджету.

Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи держави від майна, угідь, послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Джерела формування доходів бюджету. ВВП як основа доходної бази бюджету. Причини та умови використання національного багатства для формування доходів бюджету. Склад і структура доходів бюджету України, їх класифікація. Правове регулювання доходів. Особливості податкової структури України. Види прямих та непрямих податків. Офіційні трансферти та їх роль у формуванні доходів окремих бюджетів.

4. Система витрат бюджету.

Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету.

Роль видатків бюджету в фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки.

Процесуальна класифікація видатків: функціональна, відомча та економічна. Бюджетне фінансування видатків. Система бюджетного фінансування. Форми бюджетного фінансування. Методи бюджетного фінансування.

5. Витрати бюджету на економічну діяльність держави і науку.

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування.

Бюджетні кредити, порядок їх видачі та погашення.

Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат. Видатки бюджету на науку, засади та методологічні основи їх фінансування. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування.

Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.

6. Витрати бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.

Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Склад соціальних видатків. Методологічні основи планування і фінансування соціальних видатків.

Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків на соціальний захист населення, їх роль в умовах ринкової економіки. Адресні субсидії населенню на оплату житла і комунальних послуг.

Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів.

Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Засади бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини.

Засади бюджетного фінансування закладів культури. Склад видатків бюджету на культуру.

Засади бюджетного фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Видатки бюджету на молодіжну політику.

7. Витрати державного бюджету на національну оборону та управління.

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування. видатки бюджету на державне управління, їх склад та засади фінансування.

Утримання органів законодавчої та виконавчої влади. Видатки на судові органи та прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

8. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу.

Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Державна політика позикових фінансів, її передумови. Форми державного кредиту, їх призначення.

Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація.

Чинники державного кредиту. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету.

Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик.

Державний борг, його структура. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом.

Розділ 2.2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

1. Сутність податкової системи та податкової політики держави.

Поняття податкової системи та податкової політики. Соціально-економічна сутність податків. Функції податків. Класифікація податків. Характеристика елементів податку. Характеристика системи оподаткування в Україні. Права та відповідальність платників податків.

2. Податок на додану вартість.

Податок на додану вартість як форма непрямого оподаткування. Суть податку на додану вартість, його призначення та ставки. Платники податку на додану вартість як суб'єкти оподаткування. Об'єкт оподаткування і податкова база. Пільги при нарахування податку. Первинний облік податку та податкова документація з податку на додану вартість. Відповідальність платників податку.

3. Акцизний податок, митні платежі.

Суть та призначення акцизного податку. Платники та об'єкт оподаткування акцизного податку. Порядок нарахування акцизного податку. Перелік підакцизних товарів та ставки акцизного податку. Пільги щодо акцизного податку. Порядок сплати та подання розрахунків. Соціально-економічна сутність мита. Платники та об'єкт оподаткування мита. Перелік товарів, які оподатковуються митом, ставки мита.

4. Податок на прибуток.

Основи оподаткування податком на прибуток. Платники і ставки податку. Валові доходи і валові витрати, об'єкти оподаткування. Податковий облік у платника. Порядок нарахування та строки сплати податку.

5. Податок на доходи фізичних осіб.

Необхідність справляння податку на доходи фізичних осіб, його роль та принципи організації. Платники і об'єкти оподаткування. Механізм та

особливості нарахування податку, ставки податку. Порядок сплати податку і подання звітності.

6. Ресурсні платежі.

Екологічний податок. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України. Плата за землю.

7. Місцеві податки і збори.

Характеристика місцевих податків. Податок на нерухоме майно, яке відрізняється від земельної ділянки. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Туристичний збір.

8. Інші податки та збори.

Збір на обов'язкове державне пенсійне страхування під час першої державної реєстрації транспортного засобу. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Єдиний податок для сільськогосподарських товаровиробників.

Розділ 2.3. ФІНАНСИ

1. Сутність фінансів, їх функції та роль.

Сутність фінансів. Розподільна і контрольна функції фінансів. Стадії розподілу ВВП. Процес розподілу ВВП між юридичними та фізичними особами і державою.

Процес формування та розподілу бюджету та фондів цільового призначення. Фінансові ресурси держави. Фондова та нефондова форма руху фінансових ресурсів. Фінансова інформація як основа контрольної функції фінансів. Органи, що здійснюють контроль за рухом фінансових потоків у державі.

Роль і місце фінансів у регулюванні економіки.

2. Фінансова система.

Фінансова система за внутрішньою будовою. Сфери фінансової системи. Ланки фінансової системи. Взаємозв'язок сфер та ланок фінансової системи України. Фінансова система за організаційною структурою. Характеристика фінансових органів України (Міністерство фінансів, Державна фіскальна служба, Державна казначейська служба, Державна аудиторська служба, Рахункова палата, Аудиторська палата, фонди цільового призначення). Характеристика фінансових інститутів України (НБУ, комерційні банки, страхові компанії, фондові біржі). Порівняльна характеристика фінансових систем розвинутих країн світу та фінансової системи України.

3. Фінансова політика і фінансовий механізм.

Зміст і значення фінансової політики. Принципи фінансової політики.

Ланки фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Фінансовий механізм, його склад і структура. Фінансове планування і прогнозування.

Керування фінансами і фінансове право. Органи керування фінансами. Сутність фінансового контролю. Види, форми і методи фінансового контролю.

4. Фінанси підприємницьких структур.

Економічна сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди підприємств. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Фінансові ресурси підприємств і джерела їх формування. Прибуток підприємства та його використання. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

5. Державні фінанси.

Сутність державних фінансів. Склад державних фінансів України. Рівні та ланки державних фінансових відносин. Головні фонди фінансових ресурсів держави. Джерела формування фінансових ресурсів держави. Способи балансування місцевих бюджетів з боку держави (дотації, субсидії, субвенції). Централізовані та децентралізовані фонди цільового призначення. Шляхи вдосконалення функціонування фінансових органів та інститутів.

6. Бюджет і бюджетна система.

Державний бюджет як економічна категорія. Соціально-економічна сутність державного бюджету. Бюджетний устрій і бюджетна система. Бюджетний устрій в унітарних та федеративних державах. Правові основи бюджетної системи України. Складові елементи бюджетної системи України. Принципи бюджетного устрою. Розподіл доходів та витрат між бюджетами в Україні. Види взаємовідносин між бюджетами різних рівнів. Бюджетний процес. Бюджетне планування. Бюджетний дефіцит і шляхи його скорочення.

7. Доходи і видатки державного бюджету.

Доходи державного бюджету. Джерела формування доходів державного бюджету. Податкові надходження. Неподаткові надходження. Цільові трансферти. Витрати державного бюджету. Бюджетне фінансування науки і освіти.

Державне фінансове забезпечення соціальних гарантій населенню. Організація фінансів і фінансування витрат у соціально-культурних закладах і установах.

Фінансове забезпечення і фінансування розвитку освіти, науки і культури. Фінансування державного управління, національної оборони та правоохоронної діяльності. Видатки на розвиток економіки. Фінансування промисловості і сільського господарства. Скасування статей витрат державного бюджету. Цільові програми.

8. Податки і податкова система.

Економічна сутність і функції податків. Основні елементи податків. Класифікація податків. Податкова система держави і принципи її побудови. Сутність, функції та особливості стягнення прямих податків. Податок на прибуток.

Податок на доходи фізичних осіб. Плата за землю. Транспортний податок. Податок на нерухомість. Сутність, функції та особливості стягнення непрямих податків. ПДВ. Акцизний податок. Мито. Сутність, функції та особливості стягнення платежів за ресурси й інших обов'язкових платежів. Місцеві податки і збори: особливості встановлення адміністративно-територіальними одиницями.

9. Місцеві фінанси.

Сутність і роль місцевих фінансів в економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень. Склад місцевих фінансових ресурсів. Регіональні бюджети, склад їх доходів і витрат. Позабюджетні фонди органів місцевого самоврядування. Пріоритети витрат місцевих бюджетів та позабюджетних фондів органів місцевого самоврядування в залежності від місця розташування області. Проблеми та особливості міжбюджетних відносин в Україні на сучасному етапі розвитку держави.

10. Державні цільові фонди.

Сутність загальнодержавних цільових фондів та їх призначення. Загальнодержавні фонди цільового призначення в Україні. Пенсійний фонд України. Фонд соціального страхування України. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Інші фонди цільового призначення.

11. Державний кредит і державний борг.

Економічна сутність державного кредиту. Форми державного кредиту.

Ощадне діло. Класифікація позик. Оформлення державних позик облігаціями.

Оформлення державних позик казначейськими зобов'язаннями. Місцеві позики. Умови випуску державних та місцевих позик. Джерела погашення державних та місцевих позик. Капітальний державний борг. Поточний державний борг. Внутрішній та зовнішній борг України. Динаміка обсягу внутрішнього та зовнішнього боргу України. Керування державним боргом. Державний борг і його обслуговування в Україні.

12. Страхування і страховий ринок.

Економічна сутність страхування, його функції. Страховий фонд, форми і методи його утворення і використання. Класифікація страхування. Види державного обов'язкового страхування. Організація страхової справи. Страховий ринок, його сутність і значення. Страхова послуга та особливості її реалізації.

Державне регулювання страхової діяльності. Правові основи здійснення страхової справи в Україні. Здійснення контролю за діяльністю страхових органів.

13. Фінансовий ринок.

Зміст фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Ринок грошей: структура і суть; об'єкти та суб'єкти; характеристика облікового ринку та його особливості; характеристика міжбанківського ринку; операції на

міжбанківському ринку. Ринок цінних паперів: місце ринку цінних паперів на фінансовому ринку; цінні папери, їх види та характеристика; функції і роль цінних паперів в економіці. Ринок капіталів: структура ринку капіталів; суть і функції кредиту; особливості функціонування банків як основних учасників ринку капіталів. Валютний ринок: поняття і структура; валютні операції; валютне регулювання та курсова політика НБУ. Грошово-кредитна система. Умови створення і перспективи розвитку фінансового ринку.

14. Міжнародні фінанси.

Сутність міжнародних фінансів. Міжнародна валютно-фінансова система.

Міжнародні розрахунки. Фінанси міжнародних організацій і фінансові міжнародні інститути. Валютне регулювання. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. Міжнародне фінансування промислово-торгових фірм. Основи міжнародної банківської справи.

Розділ 2.4. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу.

Необхідність та сутність фінансового аналізу. Завдання фінансового аналізу. Напрямки та принципи фінансового аналізу. Види аналізу (зовнішній та внутрішній).

Методи та прийоми фінансового аналізу: горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, аналіз відносних показників, порівняльний та факторний аналіз. Класифікація методів аналізу: неформалізовані та формалізовані. Традиційні методи економічної статистики, математико-статистичні методи, що застосовуються у фінансовому аналізі.

Схема побудови аналітичного процесу. Взаємозв'язок етапів та напрямів аналізу. Джерела інформації для проведення фінансового аналізу.

2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

Значення бухгалтерського балансу для фінансового аналізу діяльності підприємства. Характеристика форм фінансової звітності. Методи перевірки бухгалтерського балансу та оцінки активів. Необхідність та порядок перетворення бухгалтерського балансу в аналітичний баланс-нетто, економічна оцінка балансу підприємства.

Інформаційне забезпечення фінансового аналізу підприємств, окремих галузей, сфер діяльності та форм власності.

Оперативна звітність та обстеження як джерела інформації для фінансового аналізу.

3. Аналіз майна підприємства.

Значення й методи аналізу майна підприємства. Аналіз структури майна підприємства. Аналіз динаміки майна підприємства.

Класифікація та порядок розрахунку й методи оцінки показників, що характеризують стан використання майна підприємства.

Основні напрямки поліпшення використання майна підприємства та оптимізація джерел його формування.

4. Аналіз оборотних активів підприємства.

Аналіз наявності власних оборотних коштів. Забезпеченість власними оборотними коштами.

Причини змін загальної суми власних оборотних коштів. Аналіз причин створення надлишку (нестачі) власних оборотних коштів. Аналіз імобілізації оборотних коштів.

Аналіз стану нормативних оборотних коштів по окремих статтях.

Додержання планових розмірів запасів. Аналіз кредиторської заборгованості. Використання в обороті вільних оборотних коштів.

Аналіз структури розміщення оборотних коштів. Оцінка використання оборотних коштів за видами. Аналіз дебіторської заборгованості. Аналіз обертання активів та ефективності їх використання.

5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства.

Значення й методи аналізу капіталу підприємства. Аналіз структури капіталу підприємства. Аналіз динаміки капіталу. Напрямки поліпшення використання капіталу. Оптимізація джерел його формування.

6. Аналіз грошових потоків.

Поняття грошового потоку та його значення для фінансової діяльності підприємства. Необхідність, мета та завдання використання Грошових потоків на підприємстві.

Класифікація вхідних грошових потоків підприємства та характеристика й аналіз. Класифікація вихідних грошових потоків підприємства, їх характеристика й аналіз.

Стратегія управління грошовими потоками, методи їх оцінки.

Аналіз грошових коштів від основної діяльності підприємства. Аналіз грошових коштів від інвестиційної діяльності підприємства. Балансовий метод оцінки грошових надходжень. Процентний метод оцінки грошових потоків. Методи розрахунку обертання грошових потоків. Оцінка динаміки грошових потоків. Аналіз грошових потоків із застосуванням системи коефіцієнтів. Ануїтети та дисконтування грошових потоків підприємства. Поняття чистого грошового потоку.

Факторний аналіз грошових потоків. Шляхи поліпшення управління грошовими потоками. Оптимізація грошових потоків.

7. Аналіз ліквідності платоспроможності підприємства.

Сутність ліквідності підприємства та її значення для оцінки його фінансового стану. Основні показники ліквідності підприємства:

коефіцієнти поточної та абсолютної ліквідності, критичної оцінки, поточної заборгованості та довгострокових зобов'язань; обертання активів; співвідношення вхідних грошових потоків і заборгованості акціонерам; співвідношення вхідних грошових потоків і довгострокових зобов'язань кредиторам; співвідношення пасивів та зобов'язань акціонерам; період інкасації дебіторської заборгованості; обертання матеріальних запасів; тривалість матеріальних запасів, тривалість кредиторської, заборгованості.

Порядок розрахунку показників ліквідності й методи їх оцінки.

Сутність платоспроможності підприємства та її значення для оцінки його фінансового стану.

Основні показники платоспроможності підприємства: відношення довгострокової заборгованості до акціонерного капіталу; відношення надходження готівки від операцій до довгострокової заборгованості; відношення чистого прибутку до сплати податків і відсотків, відношення чистого прибутку до сплати податків і здійснення постійних витрат до постійних витрат; відношення суми надходжень готівки від операцій до постійних витрат; відношення стійких активів до довго - й середньострокової заборгованості; співвідношення нерозподіленого прибутку до всієї суми активів; коефіцієнт зміни ліквідаційної вартості підприємства за аналізований період.

Порядок розрахунку перелічених показників платоспроможності і методи їх оцінки.

8. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Комплекс і класифікація показників оцінки фінансової стійкості підприємства. Методологічна послідовність та порядок розрахунку й аналізу показників фінансової стійкості підприємства.

Загальна характеристика коштів підприємства, їх складу та стану, розміщення та структури.

Аналіз показників фінансової стійкості та визначення її типу.

9. Аналіз кредитоспроможності підприємства.

Сутність кредитоспроможності та її значення для оцінки фінансового стану підприємства. Співвідношення понять кредитоспроможності, платоспроможності та ліквідності. Система показників, які використовуються для аналізу кредитоспроможності.

Етапи аналізу кредитоспроможності. Методика рейтингової оцінки позичальник і ступеня ризику банків.

10. Аналіз ділової активності підприємства.

Сутність ділової активності підприємства та її значення для оцінки його фінансового стану.

Основні показники ділової активності підприємства: коефіцієнти оборотності власного та основного капіталу, дебіторської, кредиторської заборгованості, обертання активів; співвідношення вхідних грошових потоків і заборгованості акціонерам; період інкасації дебіторської заборгованості; обертання матеріальних запасів; тривалість матеріальних запасів, тривалість кредиторської заборгованості.

Порядок розрахунку показників ділової активності й методи їх оцінки.

11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства.

Методи узагальнення результатів фінансового аналізу діяльності підприємства. Поняття прибутковості (рентабельності) підприємства. Аналіз показників прибутковості (рентабельності).

12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.

Аналіз капітальних інвестицій. Фінансово-економічна оцінка інвестиційних проектів.

Методи оцінки: метод розрахунку періоду окупності; метод визначення розрахункової норми доходу; метод визначення чистої приведеної вартості; метод розрахунку внутрішньої норми доходу; метод розрахунку рентабельності.

Оптимізація розподілу інвестицій за проектам.

Аналіз ризиків впровадження інвестиційних проектів: методи аналізу ризику, методи зниження ризиків.

13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

Комплекс і класифікація показників оцінки фінансового стану підприємства. Методологічна послідовність та порядок розрахунку й аналізу показників фінансового стану підприємства.

Загальна характеристика коштів підприємства, їх складу та стану, розміщення та структури. Оцінка сталості доходів.

3. Питання

1. Понятійний апарат фінансової науки. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.

2. Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів.

3. Розподільна функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту.

4. Контрольна функція. Фінансова інформація та її роль в реалізації контрольної функції.

5. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення.

6. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання економічних і соціальних процесів.

7. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів.

8. Правові та організаційні основи фінансової системи.

9. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.

10. Фінансовий контроль. Зміст фінансового контролю, його призначення. Види, форми і методи фінансового контролю.

11. Сутність і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків.

12. Елементи системи оподаткування.

13. Теоретичні питання перекладання податків та ухилення від їх сплати.

14. Податкова система: поняття, основи побудови.

15. Становлення та розвиток податкової системи України.

16. Податковий кодекс України, його значення для формування і функціонування науково-обґрунтованої і стабільної податкової системи

держави.

17. Суть податку на додану вартість, його призначення та ставки.
18. Основи оподаткування податком на прибуток. Платники і ставки податку.
19. Механізм та особливості нарахування податку на доходи фізичних осіб, ставки податку.
20. Характеристика місцевих податків.
21. Сутність ресурсних платежів та їх види.
22. Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.
23. Класифікація бюджетних доходів. Джерела формування бюджетних доходів.
24. Видатки державного бюджету, їх класифікація. Поточні та капітальні видатки.
25. Бюджетна система: поняття і принципи побудови.
26. Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу і його складові етапи.
27. Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення.
28. Сутність державного кредиту. Види і форми державного кредиту.
29. Державний борг. Поточний і капітальний державний борг. Внутрішній і зовнішній державний борг.
30. Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.
31. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований, отримувач.
32. Загальнодержавні соціальні фонди та їх значення для забезпечення системи соціального страхування.
33. Страховий ринок. Поняття страхового ринку і його організаційна структура.
34. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Суб'єкти та структура фінансового ринку.
35. Поняття, сутність й функції фінансів підприємств. Групи фінансових відносин у сфері фінансів підприємств.
36. Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств.
37. Зміст та організація готівкових розрахунків підприємств.
38. Особливості безготівкової форми розрахунків. Класифікація безготівкових розрахунків підприємства. Форми безготівкових розрахунків.
39. Економічна характеристика грошових потоків підприємства та їх класифікація.
40. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг. Чинники впливу на розмір виручки.
41. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності.
42. Сутність та склад прибутку підприємства, функції та його види.

43. Особливості планування та формування прибутку на підприємстві.
44. Суть рентабельності підприємства та її показники.
45. Розподіл та використання чистого прибутку.
46. Сутність та склад оборотних активів на підприємстві.
47. Аналіз наявності власних оборотних коштів. Забезпеченість власними оборотними коштами.
48. Економічна сутність, функції й класифікація кредитів. Порядок виникнення кредитних відносин.
49. Оцінка кредитоспроможності підприємства.
50. Скоринг та характеристика його видів.
51. Кредитний договір. Особливості погашення кредиту.
52. Основні засоби підприємства, їх склад та структура.
53. Показники стану та ефективності використання основних фондів.
54. Знос та амортизація основних засобів.
55. Капітальні вкладення на відтворення основних засобів та джерела їх фінансування.
56. Сутність поняття фінансового стану підприємства та його показники.
57. Ліквідність та платоспроможність підприємства.
58. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
59. Аналіз структури капіталу підприємства.
60. Сутність аналізу ділової активності та етапи його проведення.
61. Послідовність комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.
62. Принципи та методи оцінки вартості майна підприємства.
63. Аналіз капітальних інвестицій. Фінансово-економічна оцінка інвестиційних проектів.
64. Зміст, мета та задачі фінансового планування. Бюджетування на підприємствах. Структурні складові системи бюджетування.
65. Соціально-економічна сутність банкрутства. Індикатори, що свідчать про ймовірність банкрутства господарського суб'єкта.
66. Роль антикризового менеджменту й фінансового аналізу у попередженні краху підприємств.
67. Міжнародні фінансові інституції. Їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
68. Структурні компоненти фінансової безпеки держави.
69. Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.
70. Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики.

4. Критерії оцінювання

Фаховий вступний іспит для осіб, які претендують на зарахування за ступенем магістра, оцінюється за 200-бальною шкалою :

– 190-200 балів – вступник виявляє особливі здібності, вміє самостійно здобувати знання, знаходити та опрацьовувати необхідний матеріал, використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументувати відповіді, самостійно розкривати власні обдарування і нахили;

– 180-189 балів – вступник вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

– 160-179 балів – вступник вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

– 140-159 балів – вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; виправляє помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

– 120-139 балів – вступник володіє теоретичним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей вступника відповідає мінімальним критеріям);

– 100-119 балів – вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину теоретичного матеріалу (до 20 %);

– 0-99 балів – вступник володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

До участі у конкурсному відборі не допускається вступник, який продемонстрував незнання значної частини програмного матеріалу, допускав суттєві помилки при визначенні понять і отримав 0-99 балів.

5. Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств : навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

2. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

3. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.

4. Вовчак, О.Д., Бучко І.Є., Костак З.Р. Гроші та кредит: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.

5. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: підручник. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.

6. Гуцаленко Л.В., Дерій В.А., Коцупатрий М.М. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. 2-е вид. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
7. Захарченко П.В., Гриценко М.П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Мелітополь : Видав. буд. Мелітопол. міськ. друкарні, 2018. 224 с.
8. Захарченко П.В., Костенко Г.П. Методи та моделі фінансового прогнозування: посібник. Мелітополь : Видав. буд. Мелітопол. міськ. друкарні, 2018. 224 с.
9. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
10. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.
11. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
12. Податкова система [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Ю.Б. Іванов, В.Ф. Тищенко, О.Є. Найденко та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 408 с.
13. Податкова система: навч. посіб. / [Волохова І.С., Дубовик О.Ю., Слатвінська М.О. та ін.]; за заг. ред. І.С. Волохової, О.Ю. Дубовик. Харків: Діса плюс, 2019. 402 с.
14. Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.Л. Андрушенка. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
15. Тимохова Г.Б. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ : Кондор, 2019. 592 с.
16. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Астрая, 2020. 434 с.
17. Фінанси: підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
18. Череп, О.Г., Столяр, О.Ю. Місцеві фінанси: навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 468 с.
19. Шпак Н.О., Ярошевич Н.Б., Побурко О.Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
20. Ярошевич Н.Б., Кондрат М.В., Ливдар І.Ю. Фінанси: Навч. посіб. Львів: Простір-М, 2018. 298с.

Додаткова література

1. Актуальні проблеми прогнозування розвитку соціально-економічних систем : монографія / за ред. О.І. Черняка, П.В. Захарченка. Мелітополь : Видав. буд. ММД, 2019. 456 с.
2. Арістов Ю.Ю. Бюджетна система як інструмент соціально-економічного розвитку країни. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 154–159. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.3.154](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.3.154).
3. Даниленко А.І. Фінансові ризики: їх сутність та оцінювання на підприємствах України. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 7-22.
4. Іваницька О.М., Кошук Т.В. Управління фіскальними ризиками в

умовах пандемії COVID-19. *Фінанси України*. 2020. № 7. С. 47-61.

5. Кобеля М.Я. Теоретичні положення та суть фінансової політики держави. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 160–164. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.3.160](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.3.160).

6. Костенко Г.П. Концептуальні засади фінансового контролінгу на підприємствах курортно-рекреаційної сфери. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6540>.

7. Кудряшов В.П. Застосування фіскальних правил у бюджетному плануванні. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 56-74.

8. Кузьменко О.В., Бойко А.О., Яровенко Г.М., Доценко Т.В. Сценарії реформування національної системи фінансового моніторингу. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 9–15. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.1.9](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.1.9).

9. Ловінська Л.Г. Деякі аспекти звітності компаній про сталий розвиток. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 23-42.

10. Скоропад І.С., Курило О.Б., Чубка О.М., Дідух О.В., Кривецький І.О. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 344 с.

11. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні у 2014–2019 рр.: формування, реалізація, оцінка наслідків. *Фінанси України*. 2020. № 7. С. 7-30.

12. Сторчай Н.М., Симоненко Л.І., Довженко В.А. Фінансова спроможність бюджетів об'єднаних територіальних громад в умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи. *Економіка та держава*. 2020. № 2. С. 104–109. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.2.104](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.2.104).

13. Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Управління фінансовою санацією підприємства: підручник. Львів : Новий Світ - 200, 2018. 396 с.

14. Фінанси підприємств: навч. посіб. / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

15. Хомутенко А.В. Державний контроль ефективності управління державними фінансами України. *Економіка та держава*. 2020. № 2. С. 48–56. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.2.48](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.2.48).